06/0079/35

นิพนธ์ต้นฉบับ

ทัศนคติต่อความรู้เรื่องเพศ และเพศศึกษาของนักเรียนและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา*

ATTITUDE ON SEX EDUCATION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS AND TEACHERS*

เขมิกา ยามะรัต[1] *สุมนา ชมพูทวีป*[2]
ปิยลัมพร พุ่มสุวรรณ[1] *นิกร ดุสิตสิน*[1]

Abstract : Khemika Yamarat, Sumana Chompootaweep, Piyalamporn Poomsuwan and Nikorn Dusitsin. 1992. Attitude on sex education of secondary school students and teachers. Thai J Hlth Resch 6(1) : 33-49

The survey study to attitude on sex education of 4,377 students and 454 teachers in 21 secondary schools by questionnaire, we found that most students had knowledge of sex in moderate level. Students 82.4% agreed to provide sex education programmes in secondary level but 56.3% of students disagreed to provide them in elementary level, only 42.6% of them agreed to provide sex education in the family but 30.3% unconfirmed.

* *เสนอในการประชุม "เสนอผลงานวิจัยที่สนับสนุนโดยองค์การอนามัยโลก" โดยสำนักงานประสานงานวิชาการและพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2533 ณ โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า กรุงเทพมหานคร*

This paper was presented at the "RTG/WHO Research Forum" on July 27,1990 at Central Plaza Hotel, Bangkok, Thailand.

1 *สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กทม. 10330*

Institute of Health Research, Chulalongkorn University, Bangkok 10330.

2 *ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กทม. 10330*

Dept of Pharmacology, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University Bangkok 10330.

01/6081/35

This study found that sex, level of education, programme of study, level of sex knowledge and students' income per day are associated on attitude towards sex education programmes at every level. Some variables such as type of school, previous grade-point average, parents' marital status, father's education, domicile and economic status are not associated on that attitude.

Most students thought that class lecture by the teacher was the best medium for sex education. The other medium was personal counselling. On the other hand, most of the teachers thought that TV, radio and video tapes were the most appropriate media for sex education.

Most of the teachers (65.3%) had experience of teaching sex education or talking about sex in class but only 12.1% felt that they could do this well and 76.3% of them were fairly to give sex education. About 88% of the teacher highly agreed that a special sex education course should be provided for them.

Key words : *Attitude : Sex education*

บทคัดย่อ : **เขมิกา ยามะรัต, สุมนา ชมพูทวีป, ปิยลัมพร พุ่มสุวรรณ และนิกร ดุสิตสิน. 2535. ทัศนคติต่อความรู้เรื่องเพศ และเพศศึกษาของนักเรียนและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ 6(1) : 33-49**

จากการสำรวจความรู้และทัศนคติต่อความรู้เรื่องเพศ และเพศศึกษาของนักเรียน จำนวน 4,377 คน และครู 454 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 21 โรง โดยใช้แบบสอบถาม พบว่านักเรียนส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในระดับปานกลาง

นักเรียนจำนวนไม่น้อย (ร้อยละ 82.4) คิดว่า ควรจะมีการสอนเพศศึกษาอย่างยิ่งในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่วนการสอนเรื่องเพศในระดับชั้นประถมศึกษานั้น ยังไม่ควรสอน (ร้อยละ 56.3) และการสอนเรื่องเพศในครอบครัวเป็นเรื่องที่นักเรียนเห็นด้วยเพียงร้อยละ 42.6 และร้อยละ 30.3 ที่ไม่แน่ใจว่าควรจะสอนเรื่องเพศในครอบครัวหรือไม่

การศึกษาครั้งนี้พบว่าเพศ ระดับชั้นเรียน โปรแกรมที่เรียน ระดับความรู้เรื่องเพศ และรายได้ต่อวันของนักเรียนมีผลต่อทัศนคติที่เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ ส่วนประเภทของโรงเรียน คะแนนเฉลี่ยสะสม สถานภาพสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดา ที่อยู่ของนักเรียน พื้นฐานของครอบครัว และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีผลต่อทัศนคติของนักเรียนที่เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษา โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

นักเรียนคิดว่าสื่อการสอนเรื่องเพศที่เหมาะสมที่สุด คือ การบรรยายของครูในชั้นเรียน รองลงมาคือ การให้คำปรึกษารายบุคคล ในขณะที่ครูคิดว่า ทีวี วิทยุ วิดีทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นสื่อการสอนที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้เรื่องเพศ

ครูส่วนมาก (ร้อยละ 65.3) เคยพูดหรือสอนเรื่องเพศในห้องเรียน แต่มีเพียงร้อยละ 12.1 ที่คิดว่าสามารถสอนได้อย่างดี ส่วนมาก (ร้อยละ 76.3) ที่คิดว่าพอจะสอนได้ ครูร้อยละ 87.9 คิดว่าควรจะมีการจัดหลักสูตรพิเศษสำหรับครูโดยเฉพาะ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ

คำสำคัญ : *ทัศนคติ : เพศศึกษา*

บทนำ

เพศเป็นเรื่องที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสรีระและการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เกี่ยวกับการพัฒนาทางจิตใจ และครอบคลุมไปถึงเรื่องมนุษยสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ตลอดจนการวางตัวที่เหมาะสมกับบทบาททางเพศ ปัญหาครอบครัวและสังคมมากมายที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ มีพื้นฐานมาจากเรื่องเพศ เช่น การเลี้ยงดูเด็กให้ถูกต้องตามเพศ การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่น ความผิดปกติทางเพศ การคุมกำเนิดและการตั้งครรภ์ก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้น

ปัจจุบันนี้พบว่า ปัญหาทางเพศในวัยรุ่นมีแนวโน้มสูงขึ้นและรุนแรงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนสมรส การทำแท้งหรือปัญหาการคบเพื่อนต่างเพศ การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ เป็นต้น สาเหตุของปัญหาส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศที่ถูกต้อง การศึกษาเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศและเพศศึกษา จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณา เพื่อวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนและครูต่อความรู้เรื่องเพศและเพศศึกษา และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องเพศของเยาวชน ซึ่งคาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (สุมนา และคณะ, 2532) การเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2529 ถึง มกราคม 2530

ประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนนักเรียนตัวอย่างที่ศึกษา 4,377 คน ครู 454 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ทั้งโรงเรียนสหศึกษา โรงเรียนหญิงล้วน และชายล้วน รวม 21 โรงเรียน

การเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามชนิดให้เขียนตอบเอง คำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามแบบปิด ให้ผู้ตอบตอบด้วยความสบายใจและเป็นความลับ โดยไม่มีการเขียนชื่อและนามสกุลของผู้ตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามได้นำข้อมูลลงรหัสและบันทึกในเทปคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSSx วิเคราะห์ทางสถิติหาค่าเฉลี่ยและค่าไคสแควร์ เป็นต้น

ผลการศึกษา

ผลของการศึกษาแบ่งเป็น 4 ส่วนคือ

1. ลักษณะทั่วไปทางประชากรของตัวอย่างที่ศึกษา
2. ทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษาและปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษา
3. แหล่งความรู้เรื่องเพศและความน่าเชื่อถือของแหล่งความรู้
4. ทัศนคติต่อสื่อการสอนเรื่องเพศ

I. ลักษณะทั่วไปทางประชากรของตัวอย่างที่ศึกษา

ตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษานี้สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) จากโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 101 โรงเรียน และสุ่มตัวอย่างนักเรียนแต่ละโรงเรียนแบบง่ายเช่นกัน โดยการเลือกเพียง 1 ห้องเรียนในแต่ละชั้นเรียน สำหรับตัวอย่างครูนั้นสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจำนวนร้อยละ 10 ของจำนวนครูทั้งหมด โดยมีรายละเอียดทั่วไปทางประชากรตามตารางที่ 1- 3

ตารางที่ 1 การกระจายลักษณะประชากรของนักเรียน (N = 4,377)

	ลักษณะประชากร	ร้อยละ	
1.	เพศ		
	ชาย	48.5	
	หญิง	51.4	
	ไม่ตอบ	0.1	
	รวม	100.0	
2.	อายุ		
	10- 12 ปี	10.7	
	13- 15 ปี	56.6	
	16-18 ปี	31.4	
	19- 20 ปี	1.3	
	อายุเฉลี่ย		14.7 ± 1.8 ปี
	พิสัย		10- 20 ปี
3.	ระดับการศึกษา		
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	20.5	
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	21.2	
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	20.1	
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	13.7	
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	12.4	
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	12.1	
4.	สถานที่เกิด		
	กรุงเทพฯ	77.4	
	ต่างจังหวัด	22.6	
5.	ประเภทของโรงเรียน		
	โรงเรียนรัฐบาลสหศึกษา	48.9	
	โรงเรียนรัฐบาลหญิงล้วน ชายล้วน	28.8	
	โรงเรียนเอกชนสหศึกษา	13.7	
	โรงเรียนเอกชนหญิงล้วน ชายล้วน	8.6	
6.	คะแนนเฉลี่ย (GPA)		
	< 1	2.1	
	1.0- 1.9	33.3	
	2.0- 2.9	47.9	
	> 2.9	16.7	
	ค่าเฉลี่ย		2.3 ± 0.7

ตารางที่ 1 (ต่อ) การกระจายลักษณะประชากรของนักเรียน (N = 4,377)

ลักษณะประชากร	ร้อยละ
7. โปรแกรมที่ศึกษา (แบ่งเฉพาะ ม.4- ม.6)	
คณิตศาสตร์- วิทยาศาสตร์	44.4
คณิตศาสตร์- ภาษาต่างประเทศ	37.1
ภาษาต่างประเทศ- สังคมศาสตร์	15.5
วิชาชีพ	3.0

ตารางที่ 2 การกระจายสภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักเรียน (N = 4,377)

สภาพแวดล้อมทางครอบครัว	ร้อยละ
1. ที่พักอาศัย	
อยู่กับพ่อแม่ตลอดเวลา	77.2
อยู่กับพ่อแม่บางครั้ง	5.7
อยู่กับญาติ	2.3
อยู่กับครูหรือพักในโรงเรียน	13.7
อยู่ตามลำพังหรืออยู่หอพัก	1.1
2. สถานภาพสมรสของบิดามารดา	
พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	77.6
บางครั้งแยกกันอยู่จากการงาน	6.4
หย่า	8.1
พ่อหรือ/แม่ตาย	7.9
3. ระดับการศึกษาของบิดา	
ไม่เคยเข้าโรงเรียน	6.8
จบประถมศึกษา	44.7
จบมัธยมศึกษา	27.8
จบอาชีวศึกษา	10.4
จบปริญญาตรี	7.0
จบสูงกว่าปริญญาตรี	3.3

ตารางที่ 2 (ต่อ) การกระจายสภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักเรียน (N = 4,277)

	สภาพแวดล้อมทางครอบครัว	ร้อยละ
4.	อาชีพของบิดา	
	ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22.1
	ค้าขาย	32.8
	ลูกจ้าง	19.2
	กรรมกร	17.8
	เกษตรกร	3.2
	อื่น ๆ	2.5
	ไม่ทราบ	2.5
5.	ความเห็นต่อฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว	
	ร่ำรวยมาก	0.9
	ร่ำรวย	9.2
	ฐานะปานกลาง	75.7
	ยากจน	13.2
	ยากจนมาก	1.1
6.	รายได้ของนักเรียนต่อวัน (บาท)	
	< 10	2.3
	10- 19	32.6
	20- 29	40.3
	30- 39	14.9
	> 39	9.1

ตารางที่ 3 การกระจายลักษณะประชากรของครู (N = 454)

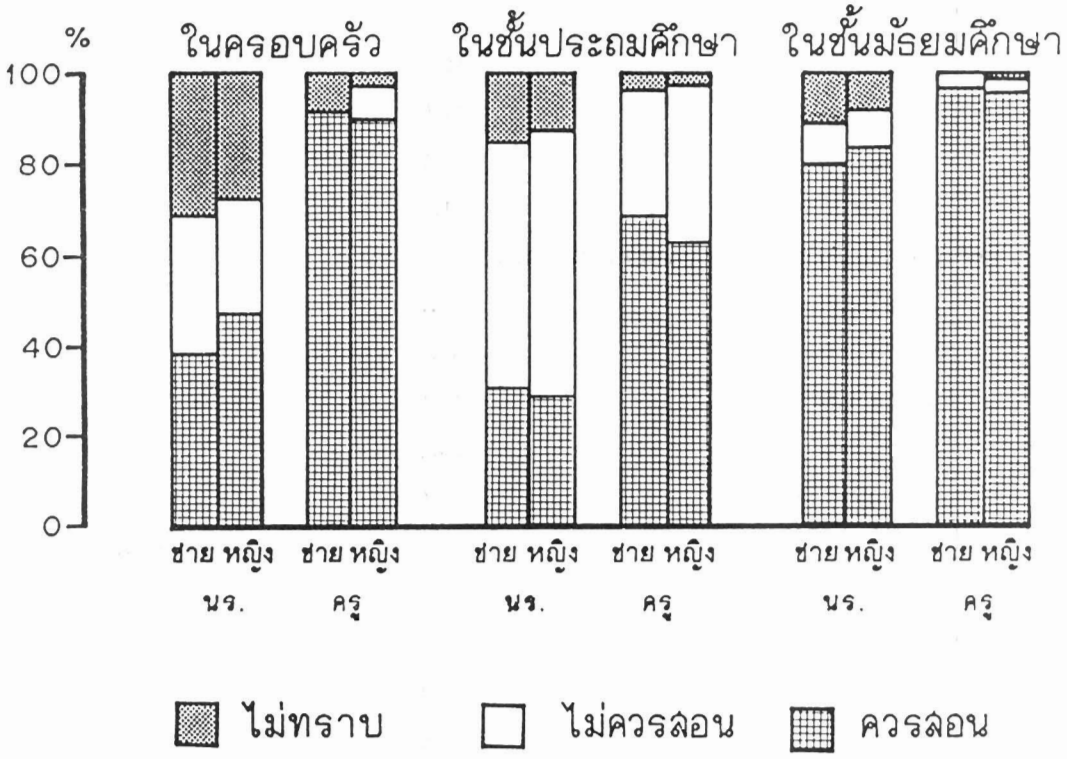
	ลักษณะประชากร	ร้อยละ	
1.	เพศ		
	ครูชาย	23.3	(N = 106)
	ครูหญิง	76.7	(N = 348)
	รวม		(N = 454)
2.	อายุ		
	22- 29 ปี	16.5	
	30- 39 ปี	60.2	
	40- 49 ปี	15.5	
	> 49 ปี	7.8	
	อายุเฉลี่ย		34.8 ± 7.0 ปี
	พิสัย		22- 63 ปี

ตารางที่ 3 (ต่อ) การกระจายลักษณะประชากรของครู (N = 454)

	ลักษณะประชากร	ร้อยละ	
3.	สถานภาพสมรส		
	โสด	32.9	
	สมรสอยู่ด้วยกัน	64.0	
	หม้าย	1.5	
	หย่า	1.5	
4.	จำนวนบุตร (เฉพาะครูที่สมรสจำนวน 275 คน)		
	ยังไม่มีบุตร	6.9	
	บุตร 1 คน	35.3	
	บุตร 2 คน	43.3	
	บุตร 3 คน	10.9	
	บุตร 4 คนขึ้นไป	3.6	
	เฉลี่ยจำนวนบุตร		1.7 ± 0.9 คน
	พิสัย		0- 6 คน
5.	ระดับการศึกษา		
	ประกาศนียบัตร	7.1	
	ปริญญาตรี	86.0	
	ปริญญาโท	6.9	
6.	จำนวนปีที่สอน		
	< 5	8.7	
	5- 9	40.2	
	10- 19	38.4	
	20- 29	9.6	
	> 29	3.1	
	เฉลี่ยจำนวนปี		11.4 ± 7.1
	พิสัย (ปี)		1- 42

II. ทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษาและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์

รูปที่ 1 ทัศนคติของนักเรียน และครูต่อการสอนเพศศึกษาในระดับต่าง ๆ

ตารางที่ 4 การกระจายทัศนคติของนักเรียนต่อการสอนเพศศึกษาในระดับต่าง ๆ แยกตามเพศ (ร้อยละ)

	ครอบครัว (N = 4354)			ประถมศึกษา (N = 4346)			มัธยมศึกษา (N = 4337)		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
เห็นด้วย	37.9	47.0	42.6	30.2	28.7	29.4	80.1	84.7	82.4
ไม่เห็นด้วย	29.6	24.7	27.1	54.4	58.1	56.3	9.6	7.7	8.6
ไม่ทราบ	32.5	28.2	30.3	15.5	13.1	14.3	10.3	7.7	8.9
รวม	100.0	99.9	100.0	100.1	99.9	100.0	100.0	100.1	99.9
	$X^2 = 37.26$			$X^2 = 7.63$			$X^2 = 15.91$		
	$p < 0.001$			$p < 0.05$			$p < 0.001$		

ตารางที่ 5 การกระจายทัศนคติของครูต่อการสอนเพศศึกษาในระดับต่าง ๆ แยกตามเพศ (ร้อยละ)

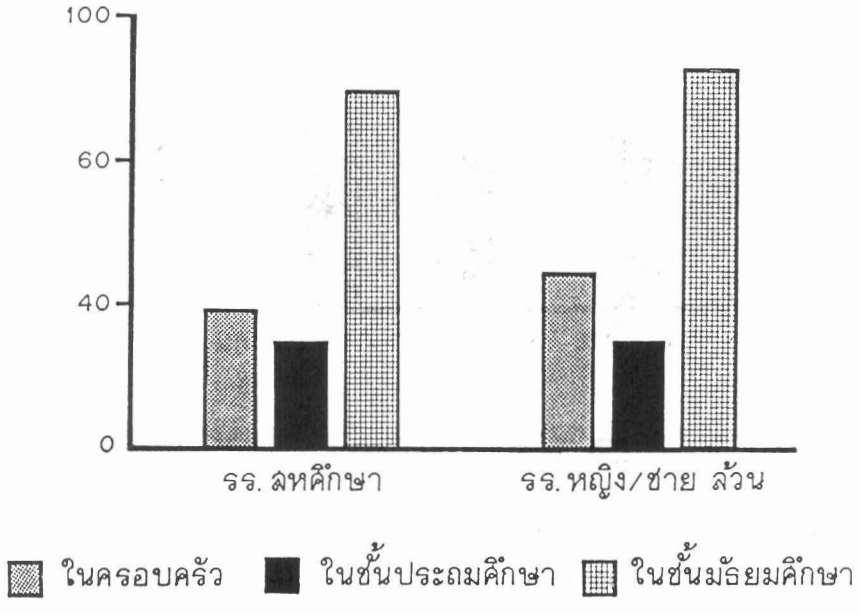
	ครอบครัว (N = 450)			ประถมศึกษา (N = 450)			มัธยมศึกษา (N = 450)		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
เห็นด้วย	91.5	90.1	90.5	68.9	63.4	64.7	97.2	95.9	96.2
ไม่เห็นด้วย	6.6	7.3	7.1	27.3	34.0	32.4	2.8	2.9	2.9
ไม่ทราบ	1.9	2.6	2.4	3.8	2.6	2.9	—	1.2	0.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
		NS			NS			NS	

NS = ไม่มีความสัมพันธ์

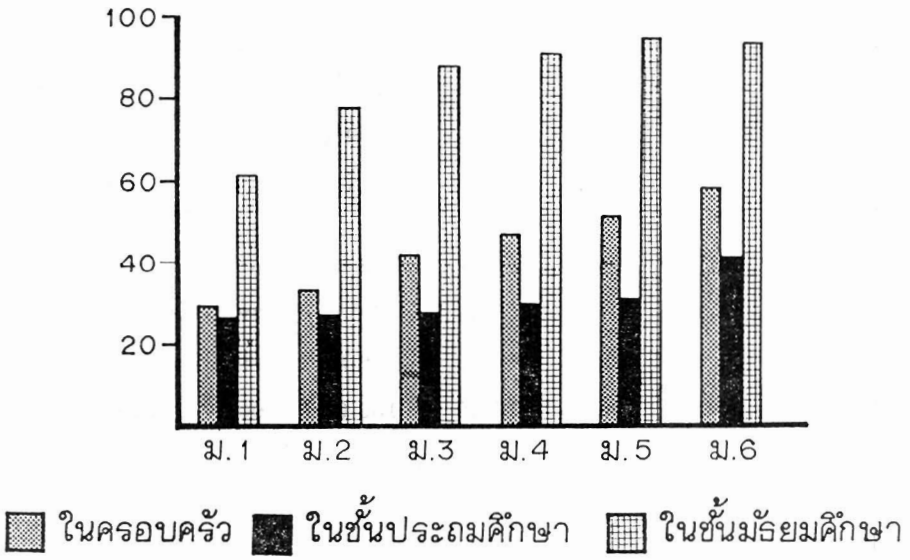
จากรูปที่ 1 และตารางที่ 4-5 จะเห็นว่าทั้งนักเรียนและครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับการสอนในระดับชั้นประถมศึกษานั้น นักเรียนกว่าครึ่งไม่เห็นด้วย ครูประมาณ 32.4% ไม่เห็นด้วยเช่นกัน ส่วนการสอนเรื่องเพศในครอบครัวนั้น ครูส่วนใหญ่ (90.5%) เห็นด้วย แต่นักเรียนเห็นด้วยเพียง 42.6% ที่เหลือไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

เมื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับทัศนคติต่อการสอนเรื่องเพศแล้ว ในกลุ่มครูชายและหญิงนั้นไม่แตกต่างกัน ในกลุ่มนักเรียนพบว่านักเรียนหญิงเห็นด้วยกับการสอนเรื่องเพศในครอบครัวและชั้นมัธยมศึกษามากกว่านักเรียนชาย

รูปที่ 2 ทัศนคติของนักเรียนที่เห็นด้วยต่อการสอนเพศศึกษาในระดับต่าง ๆ แยกตามประเภทของโรงเรียน

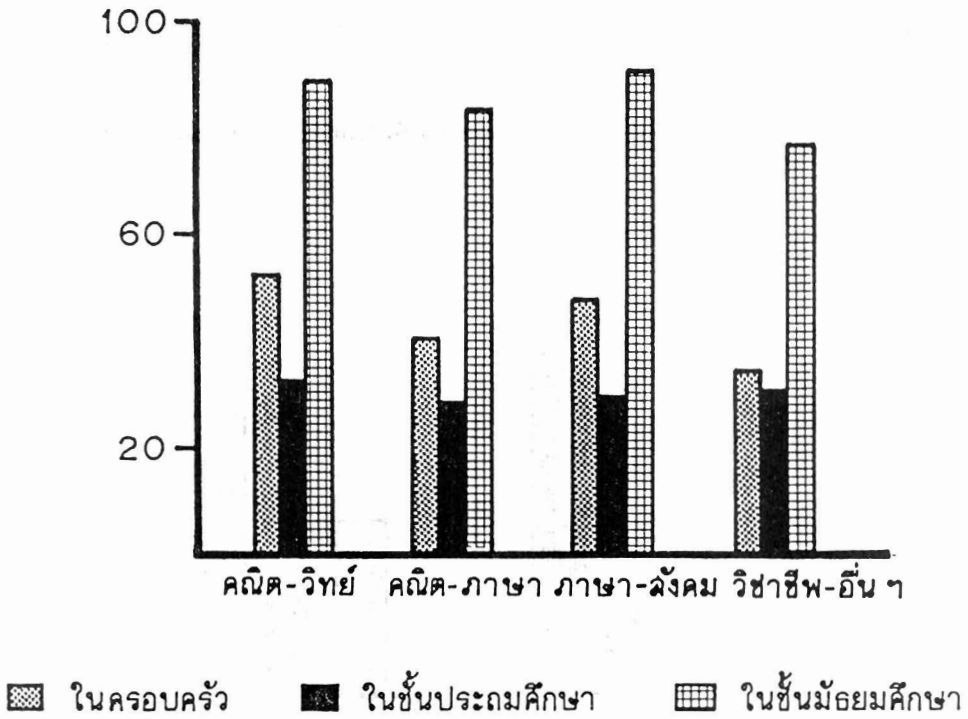

รูปที่ 3 ทัศนคติของนักเรียนที่เห็นด้วยต่อการสอนเพศศึกษาในระดับต่าง ๆ แยกตามชั้นเรียน

จากรูปที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของโรงเรียน พบว่านักเรียนในโรงเรียนชายล้วน หญิงล้วน เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษามากกว่า นักเรียนในโรงเรียนสหศึกษาในทุกระดับ และนักเรียนที่อยู่ในระดับสูงคือมัธยมศึกษาตอนปลายจะเห็นด้วยกันกับการสอนเพศศึกษามากกว่านักเรียนในชั้นต้น ๆ (รูปที่ 3)

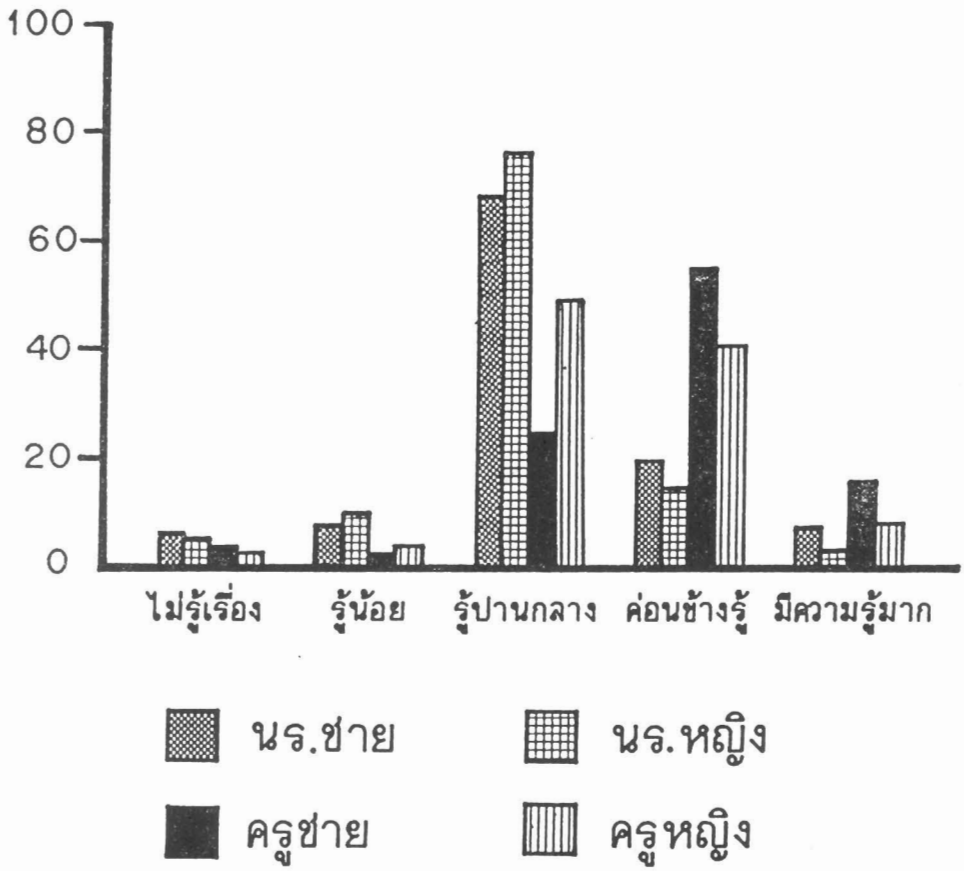
รูปที่ 4 ทัศนคติของนักเรียนที่เห็นด้วยต่อการสอนเพศศึกษาในระดับต่าง ๆ แยกตามโปรแกรมที่เรียน

จากรูปที่ 4 นี้พบว่า นักเรียนที่เรียนในโปรแกรมที่เลือกเรียนวิชาชีพ เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษาในทุกระดับน้อยกว่านักเรียนที่เรียนโปรแกรมคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

III. แหล่งความรู้เรื่องเพศและความน่าเชื่อถือของแหล่งความรู้

รูปที่ 5 แผนภูมิแสดงระดับความรู้เรื่องเพศของนักเรียนและครู แยกตามเพศ

แผนภูมิรูปนี้แสดงระดับความรู้เรื่องเพศ ซึ่งนักเรียนและครูเป็นผู้ประเมินตัวเองว่า มีระดับความรู้เท่าใด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเพศค่อนข้างมาก และทั้งนักเรียนชายและครูชายให้คะแนนตัวเองว่า มีระดับความรู้เรื่องเพศสูงกว่านักเรียนหญิงและครูหญิง

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบางประการ กับทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษาในระดับต่าง ๆ (P-Value)

	ทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษาในระดับ		
	ครอบครัว	**ประถม**	**มัธยม**
- พื้นฐานความรู้			
เพศ	< 0.001	< 0.050	< 0.001
ระดับชั้นเรียน	< 0.001	< 0.001	< 0.001
โปรแกรมที่เรียน	< 0.001	< 0.050	< 0.001
ประเภทของโรงเรียน	< 0.001	NS	< 0.001
คะแนนเฉลี่ย	< 0.050	NS	NS
ระดับความรู้เรื่องเพศ	< 0.001	< 0.001	< 0.001
- พื้นฐานทางครอบครัว			
สถานภาพสมรสพ่อแม่	NS	NS	NS
การศึกษาบิดา	< 0.001	NS	NS
พื้นฐานครอบครัว	< 0.050	NS	NS
ฐานะทางเศรษฐกิจ	< 0.050	NS	NS
ที่อยู่ของนักเรียน	NS	NS	NS

NS = ไม่มีความสัมพันธ์

ตารางที่ 6 เป็นการสรุปตัวแปรในกลุ่มพื้นฐานความรู้ของนักเรียนว่า ปัจจัยใดมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษาของนักเรียน และพบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการสอนเรื่องเพศในระดับครอบครัว แต่ในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่าประเภทของโรงเรียนและคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ไม่มีผลกับทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษา

ตัวแปรทุกตัวในกลุ่มพื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาเลย กล่าวคือ นักเรียนไม่ว่าจะมาจากครอบครัวประเภทใด บิดา มารดามีฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาอย่างไร นักเรียนจะพักอาศัยกับใครก็ตาม จะไม่มีความแตกต่างต่อทัศนคติในการสอนเรื่องเพศในโรงเรียนทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา ส่วนในระดับครอบครัวนั้น การศึกษาของบิดา พื้นฐานของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษา กล่าวคือ นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาดี จะเห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษาในครอบครัว มากกว่านักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาน้อย นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่น มีความสุข มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะเห็นด้วยกับการเรียนรู้เรื่องเพศในครอบครัว มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีปัญหาหรือฐานะทางเศรษฐกิจด้อย

ตารางที่ 7 การกระจายทัศนคติของนักเรียนที่เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา แยกตามประสบการณ์ทางเพศและเพศ (ร้อยละ)

ประสบการณ์ทางเพศ	เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษา			
	ชาย	P	หญิง	P
เคยมีคู่รัก	86.5	P < .001	88.8	P < .041
ไม่เคยมีคู่รัก	74.7		82.4	
เคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ	90.8	P < .001	88.5	NS
ไม่เคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ	76.1		83.7	
เคยกอดจูบ	89.4	P = .008	88.3	NS
ไม่เคยกอดจูบ	78.5		84.7	
เคยสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	91.5	P < .001	89.1	NS
ไม่เคยสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	72.1		84.5	
เคยทำแท้งหรือมีคู่รักทำแท้ง	85.5	NS	84.0	NS
ไม่เคยทำแท้งหรือไม่เคยมีคู่รักทำแท้ง	80.2		84.8	
เคยเที่ยวดิสโกเธค	90.1	P < .001	91.1	P < .015
ไม่เคยเที่ยวดิสโกเธค	76.9		83.5	
เคยมีเพศสัมพันธ์	89.1	P = .096	88.0	NS
ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์	79.2		84.7	
เคยคุมกำเนิด	89.4	P = .076	78.9	NS
ไม่เคยคุมกำเนิด	79.4		84.8	
ตั้งครรภ์หรือมีคู่รักตั้งครรภ์	85.7	NS	88.2	NS
ไม่เคยตั้งครรภ์หรือมีคู่รักตั้งครรภ์	80.1		84.7	

ตารางที่ 7 นี้ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวกับประสบการณ์ทางเพศ กับทัศนคติของนักเรียน ที่เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จากค่าร้อยละในตารางจะเห็นว่า นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่เคยมีคู่รัก เคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ เคยกอดจูบ เคยมีเพศสัมพันธ์ เคยคุมกำเนิด เคยตั้งครรภ์ เคยสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เคยทำแท้ง เคยเที่ยวดิสโกเทค จะเห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษามากกว่า นักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์เหล่านี้ แต่ถ้าดูค่า p จากการคำนวณหาค่าไคสแควร์ เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเพศเหล่านี้ กับทัศนคติต่อการสอนเพศศึกษา จะพบว่าพฤติกรรมทางเพศที่ไม่รุนแรงบางอย่างเท่านั้น เช่น การมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ ที่มีผลต่อทัศนคติของนักเรียนโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนชาย

ตารางที่ 8 การกระจายของแหล่งข่าวสารข้อมูลทางเพศและความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลของนักเรียน (ร้อยละ)

แหล่งข้อมูล	เคยได้รับข้อมูล	ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล			
		น่าเชื่อถือได้	ไม่แน่ใจ	ไม่น่าเชื่อถือ	ไม่ระบุ
นิตยสาร, หนังสือ	77.7	31.9	35.0	6.9	4.0
ครู	74.0	59.6	10.1	0.6	3.7
เพื่อน	73.1	12.4	45.9	10.9	3.9
ทีวี, วิทยุ	59.2	26.8	22.9	5.7	3.7
ญาติ	32.9	12.1	16.8	1.9	2.0
แม่	27.1	21.2	4.3	0.2	1.5
พ่อ	14.0	10.1	2.9	0.2	0.8

ตารางที่ 9 การกระจายของแหล่งข่าวสารข้อมูลทางเพศและความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลของครู (ร้อยละ)

แหล่งข้อมูล	เคยได้รับข้อมูล	ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล			
		น่าเชื่อถือได้	ไม่แน่ใจ	ไม่น่าเชื่อถือ	ไม่ระบุ
นิตยสาร, หนังสือ	94.1	65.3	23.0	1.4	10.3
ครู	61.2	81.7	9.3	0.0	9.0
เพื่อน	69.4	32.7	55.9	2.6	8.9
ทีวี, วิทยุ	66.7	67.3	18.1	0.6	13.9
ญาติ	33.3	48.9	39.6	2.1	9.3
แม่	30.6	72.5	16.7	2.3	8.5
พ่อ	14.7	62.6	21.1	1.4	15.0

จากตารางที่ 8 และ 9 พบว่าทั้งนักเรียนและครู ได้รับข้อมูลทางเพศส่วนใหญ่จากหนังสือและนิตยสาร ซึ่งนักเรียนให้ความน่าเชื่อถือน้อย (เพียง 31.9%) และให้ความเชื่อถือข้อมูลเรื่องเพศจากครูมากที่สุด เช่นเดียวกับความคิดเห็นของครู

IV. ทัศนคติต่อสื่อการสอนเรื่องเพศ

ตารางที่ 10 การกระจายทัศนคติของนักเรียนและครูต่อสื่อการสอนที่เหมาะสมในการเรียนรู้เรื่องเพศ (ร้อยละ)

	นักเรียน		ครู	
	ชาย (N = 2081)	หญิง (N = 2222)	ชาย (N = 106)	หญิง (N = 346)
ครูบรรยายในห้อง	32.5	34.3	9.4	7.5
หนังสือ, ตำราวิชาการ	16.1	14.9	22.6	19.9
นิตยสาร, หนังสือพิมพ์	6.2	5.0	2.8	1.7
ทีวี วิทยุ วิดีทัศน์เพื่อการศึกษา	19.7	13.7	30.2	35.0
การให้คำปรึกษารายบุคคล	22.7	29.3	28.3	30.6
พ่อแม่	0.5	1.4	—	—
แพทย์	0.3	0.6	—	—
เพื่อน	0.2	0.1	—	—
ผู้เชี่ยวชาญ	—	—	—	0.6
อื่น ๆ *	1.7	0.6	6.7	4.7
รวม	99.9	99.9	100.1	100.0

* ศึกษาด้วยตนเอง, หลายวิธีร่วมกัน

ทัศนคติที่ว่าสื่อการสอนที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้เรื่องเพศคืออะไรนั้น นักเรียนทั้งชายและหญิงมีทัศนคติตรงกัน คือ การให้ครูบรรยายในห้องเรียน ในขณะที่ครูคิดว่า สื่อที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนเพศศึกษา คือ ทีวี วิทยุ วิดีทัศน์เพื่อการศึกษา ความคิดเห็นในเรื่องนี้แตกต่างกันมากในกลุ่มครูและนักเรียน และเป็นประเด็นที่น่าสนใจและพิจารณาสำหรับการศึกษาหรือวางแผนการเรียนการสอนเพศศึกษา สำหรับเยาวชนและครูต่อไป

ตารางที่ 11 ทัศนคติของนักเรียนต่อสื่อการสอนที่เหมาะที่สุด ในการเรียนเรื่องเพศ แยกตามชั้นเรียน (ร้อยละ)

สื่อการสอน	ม.1 - ม.3	ม.4 - ม.6
ครูบรรยายในห้อง	38.0	26.1
หนังสือ, ตำรา	14.0	17.8
นิตยสาร, หนังสือพิมพ์	6.3	4.2
ทีวี วิทยุ วิดีทัศน์	14.7	19.6
ให้คำปรึกษารายบุคคล	24.0	19.6
พ่อ- แม่	1.2	0.6
แพทย์	0.5	0.4
เพื่อน	0.2	0.2
อื่น ๆ *	1.0	1.4

* ศึกษาด้วยตนเอง, หลายวิธีร่วมกัน

จากตารางนี้พบว่านักเรียนที่อยู่ชั้นต้น ๆ ให้ความสำคัญต่อการเรียนเรื่องเพศในห้องเรียนมากกว่านักเรียนชั้นสูง ในขณะที่นักเรียนชั้นสูง ๆ ให้ความสำคัญกับการเรียนจากสื่ออื่น ๆ มากกว่านักเรียนชั้นต้น

ตารางที่ 12 การกระจายประสบการณ์ของครูในการสอน หรือพูดถึงเรื่องเพศในห้องเรียน แยกตามเพศ (ร้อยละ)

การสอน/พูด	ครูชาย (N = 100)	ครูหญิง (N = 341)	รวม (N = 447)
เคยสอน	64.2	65.7	65.3
ไม่เคยสอน	35.8	34.3	34.7
รวม	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 13 การกระจายทัศนคติของครูเกี่ยวกับความสามารถในการสอนเพศศึกษา แยกตามเพศ (ร้อยละ)

การสอนเพศศึกษา	ครูชาย (N = 106)	ครูหญิง (N = 348)	รวม (N = 454)
พอจะสอนได้	73.1	77.3	76.3
สอนได้อย่างดี	18.3	10.2	12.1
ไม่สามารถสอนได้	8.6	12.5	11.6
รวม	100.0	100.0	100.0

เมื่อทราบว่านักเรียนต้องการเรียนรู้จากครูมากที่สุดนั้น ครูมีประสบการณ์การพูด การสอน เรื่องเพศเพียงใด จากตารางที่ 12 นี้ พบว่าครูที่เคยพูดหรือสอนเรื่องเพศในห้องเรียนมีเพียง 65.3% และครูที่สามารถสอนเรื่องเพศได้อย่างดีมีเพียง 12.1% พอจะสอนได้ 76.3% และไม่สามารถสอนได้ 11.6% (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 14 การกระจายทัศนคติของครูต่อการจัดหลักสูตรพิเศษในการให้ความรู้ครูเกี่ยวกับเรื่องเพศและอื่น ๆ ในเพศศึกษาหรือไม่ แยกตามเพศ (ร้อยละ)

การจัดหลักสูตร	ครูชาย (N = 105)	ครูหญิง (N = 342)	รวม (N = 447)
ควรมีหลักสูตร	87.6	88.0	87.9
ไม่ควรมีหลักสูตร	9.5	6.4	7.2
ไม่ทราบ	2.9	5.6	4.9
รวม	100.0	100.0	100.0

เกี่ยวกับหลักสูตรพิเศษในการให้ความรู้ครูในเรื่องเพศ การพัฒนาการทางเพศ และอื่น ๆ ในเพศศึกษา จากการสำรวจพบว่าครูส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงร้อยละ 87.9 ที่ควรจะมีหลักสูตรพิเศษให้ความรู้ครูในเรื่องเพศ

วิจารณ์

จากที่เสนอมาทั้งหมดนี้ อาจสรุปได้ว่า แม้จะมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ ในการสอนเพศศึกษาในระดับประถมศึกษาและครอบครัว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องจะละเลยต่อการสอนเพศศึกษาทั้ง 2 ระดับนี้ (เขมิกา และคณะ, 2531)

การที่นักเรียนคาดหวังว่า ครูจะเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเพศได้ดีที่สุด แต่ครูเองกลับเห็นว่า สื่ออื่น ๆ เช่น ทีวี วิทยุ วิดีทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นสื่อที่เหมาะสมกว่า ทั้งนี้คงจะเนื่องมาจากค่านิยมของสังคมไทย ที่ไม่นิยมให้มีการพูดคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผย ทำให้ครูเองไม่พร้อมที่จะสอนเรื่องเพศในห้องเรียน และคิดว่าสื่อการสอนอื่น ๆ คงจะเหมาะสมกว่า และในทำนองเดียวกัน ทำให้เด็กเองก็ไม่แน่ใจว่าควรจะมีการสอนเรื่องเพศในครอบครัวและในชั้นประถมศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาประกอบในการคิดดำเนินนโยบาย หรือหาวิธีการให้ความรู้เรื่องเพศแก่เยาวชน รวมทั้งสนับสนุนให้ครูพร้อมที่ให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างเหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ ได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการการศึกษาสุขวิทยาทางการเจริญพันธุ์ของนักเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสนับสนุนโดย Maternal and Child Health, Division of Family Health, World Health Organization คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้สนับสนุนทุกท่าน รวมทั้งผู้ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คุณสุรภี ศิริสัมพันธ์ คุณบุญเทียม เทพพิทักษ์ศักดิ์ คุณเอื้อมพร คชการ คุณฉนิมภรณ์ นิลกาญจน์ คุณจงกล ตั้งอุสาหะ ผู้พิมพ์ต้นฉบับ คุณอุษา เปรมมณี และที่ขาดไม่ได้คือ นักเรียนและครู ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

บรรณานุกรม

เขมิกา ยามะรัต สุมนา ชมพูทวีป ปิยลัมพร พุ่มสุวรรณ ปรีดา ทัศนประดิษฐ์ และ นิกร ดุสิตสิน. 2531. การทดสอบรูปแบบการอบรมชีวิตครอบครัวศึกษาสำหรับเยาวชนไทย. วารสารวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ 2(2) : 93- 104.

สุมนา ชมพูทวีป เขมิกา ยามะรัต ปิยลัมพร พุ่มสุวรรณ และ นิกร ดุสิตสิน. 2532 สุขวิทยาทางการเจริญพันธุ์ของนักเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 111 หน้า